

**Vaalilautakuntien ja vaalitoimikunnan nimeäminen aluevaaleissa 2022**

150/00.00.00/2021

Kaupunginhallitus 18.10.2021 § 314

Esittelijä: kaupunginjohtaja Tuija Telén

Vuonna 2022 järjestetään aluevaalit. Aluevaalien ennakkoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 12.-18.1. 2022 (keskiviikosta tiistaihin), ja varsinainen vaalipäivä on sunnuntaina 23.1. 2022.

Vaalilain 15 §:n mukaan kunnanhallituksen on hyvässä ajoin ennen vaaleja asetettava:

1) kutakin äänestysaluetta varten vaalilautakunta, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme; sekä

2) laitoksessa toimitettavaa ennakkoäänestystä varten yksi tai useampi vaalitoimikunta, joihin kuhunkin kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme.

Sekä vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäsenten, että niiden varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa asianomaisessa vaalipiirissä edellisissä eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita puolerekisteriin merkittyjä puolueita. Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että niin kauan kuin yksikin ehdokkaan asettanut puolue on vailla edustusta, muusta puolueesta ei saa valita kahta edustajaa.

Vaalilautakunnan varajäsenet ja vaalitoimikunnan varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan. Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 4 a § tulee sovellettavaksi, eli sekä varsinaisissa jäsenissä että varajäsenissä tulee olla naisia ja miehiä kumpiakin vähintään 40 %, jollei erityisistä syistä muuta johdu.

**Vaalilautakuntien nimeäminen**

Vaalilautakunnan jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava niitä puolueita, jotka asettivat ehdokkaita edellisissä (vuoden 2019) eduskuntavaaleissa siinä vaalipiirissä, johon kunta kuuluu. Jäsenenä tai varajäsenenä ei voi olla ehdokas.

Oikeusministeriö kiinnittää kuntien huomiota siihen, että vaalilain 15 §:n 2 momentin sanamuotoa "mahdollisuuksien mukaan" voidaan soveltaa myös siten, että jos puolueet eivät niille tehdystä pyynnöstä huolimatta nimeä riittävästi ehdokkaita vaalilautakuntiin, jäseniksi voidaan nimetä myös muita

kunnan luottamustoimeen vaalikelpoisia henkilöitä.

Hallintolain esteellisyysääntelyä ei sovelleta vaalilautakunnan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että jäseneksi tai varajäseneksi nimitetty voi toimia kaikissa vaalilautakunnan tehtävissä, kuitenkin yhtä poikkeusta lukuun ottamatta: vaalilautakunnan jäsenenä oleva aluevaalien ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi ei saa toimia vaalilain 73 §:n 2 momentissa tarkoitettuna äänestäjän avustajana.

Valittavat henkilöt ovat velvollisia osallistumaan vaalityöhön. Heidän tulee hyvissä ajoin varautua siihen, ja varata vaalipäivä yksinomaan vaalityötä varten. Tämä on huomionarvoista myös varajäsenten osalta. Vaalien tuloslaskennalta vaaditaan tarkkuutta ja tiedotukselta nopean aikataulun noudattamista: vaalien ääntenlaskenta pyritään toteuttamaan siten, että ääntenlaskentaan osallistuvat kaikki vaalilautakuntaan valitut henkilöt.

Karkkilassa on kolme äänestysaluetta Keskusta, Haukkamäki ja Toivike. Karkkilassa on ollut tapana valita vaalilautakuntiin viisi varsinaista jäsentä ja viisi varajäsentä. Vaalilautakunnan jäsenten työmäärän tasaamiseksi vaalipäivän aikana pyritään siihen, että varajäsenetkin osallistuisivat vaalityöhön.

#### Vaalitoimikunnan nimeäminen

Vaalitoimikunnan jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava niitä puolueita, jotka asettivat ehdokkaita edellisissä (vuoden 2019) eduskuntavaaleissa siinä vaalipiirissä, johon kunta kuuluu.

Oikeusministeriö kiinnittää kuntien huomiota siihen, että vaalilain 15 §:n 2 momentin sanamuotoa "mahdollisuuksien mukaan" voidaan soveltaa myös siten, että jos puolueet eivät niille tehdystä pyynnöstä huolimatta nimeä riittävästi ehdokkaita vaalitoimikuntiin, jäseniksi voidaan nimetä myös muita kunnan luottamustoimeen vaalikelpoisia henkilöitä. Hallintolain esteellisyysääntelyä ei sovelleta vaalitoimikunnan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että jäseneksi tai varajäseneksi nimitetty voi toimia kaikissa vaalitoimikunnan tehtävissä.

Vaalitoimikunnan jäsenenä tai varajäsenenä eivät voi olla vaalien ehdokas, hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa. Kelpoisuuteen vaikuttava ehdokkuus tarkoittaa ehdokkuutta missä hyvinvointialueessa tahansa: esimerkiksi hyvinvointialueella A ehdokkaaksi asetetun sisarus ei ole kelpoinen vaalitoimikunnan jäseneksi missään kunnassa.

#### Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää asettaa vuoden 2022 aluevaaleja varten

1) kullekin kolmelle äänestysalueelle vaalilautakunnan, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, kolme muuta jäsentä ja viisi varajäsentä

sekä määrää, missä järjestyksessä varajäsenet tulevat jäsenten sijaan,  
sekä

2) laitoksissa toimitettavaa ennakkoäänestystä varten vaalitoimikunnan, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, yksi muu jäsen ja kolme varajäsentä sekä määrää, missä järjestyksessä varajäsenet tulevat jäsenten sijaan.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Täytäntöönpano: Keskusvaalilautakunta